

ZASTUPNIČKI DOM SABORA REPUBLIKE HRVATSKE

Na osnovi članka 89. Ustava Republike Hrvatske, donosim

ODLUKU

O PROGLAŠENJU ZAKONA O ZAŠTITI NA RADU

Proglašavam Zakon o zaštiti na radu, koji je donio Zastupnički dom Sabora Republike Hrvatske na sjednici 28. lipnja 1996.

Broj: 01-96-1284/1
Zagreb, 5. srpnja 1996.

Predsjednik
Republike Hrvatske
dr. Franjo Tuđman, v. r.

ZAKON

O ZAŠTITI NA RADU

I. OPĆE ODREDBE

Članak 1.

(1) Svrha ovoga Zakona je sprečavanje ozljeda na radu, profesionalnih bolesti, drugih bolesti u svezi s radom te zaštita radnog okoliša.

(2) Osobita zaštita propisuje se radi očuvanja nesmetanoga duševnog i tjelesnog razvitka mladeži, zaštite žena od rizika koji bi mogli ugroziti ostvarivanje materinstva, zaštite invalida i profesionalno oboljelih osoba od daljnjeg oštećenja zdravlja i umanjenja njihove radne sposobnosti te radi očuvanja radne sposobnosti starijih zaposlenika u granicama primjerenim njihovoj životnoj dobi.

Članak 2.

(1) Ovaj Zakon utvrđuje subjekte, njihova prava, obveze i odgovornosti glede provedbe zaštite na radu, kao i sustav pravila zaštite na radu čijom se primjenom postiže u najvećoj mogućoj mjeri svrha ovoga Zakona utvrđena u članku 1. ovoga Zakona.

(2) Prava, obveze i odgovornosti u svezi zaštite na radu uređuju se na izravan i neizravan način i propisima radnog zakonodavstva, mirovinsko-invalidskog osiguranja, zdravstvenog osiguranja i zdravstvene zaštite, tehničkim i drugim propisima kojima se štite sigurnost i zdravlje osoba na radu i drugih osoba te kolektivnim ugovorima.

Članak 3.

(1) Vlada Republike Hrvatske sustavno prati stanje u zaštiti na radu te uz savjetovanje s predstavnicima poslodavaca i zaposlenika, u okvirima svoje nadležnosti, utvrđuje, predlaže, provodi i povremeno preispituje politiku i potiče rad na usklađivanju zakonodavstva, u svrhu unapređivanja mjera zaštite na radu.

(2) U tu svrhu Vlada Republike Hrvatske osniva Nacionalno vijeće za zaštitu na radu, koje čine predstavnici države, poslodavaca, zaposlenika i istaknutih stručnjaka zaštite na radu.

Članak 4.

(1) U smislu ovoga Zakona poslodavac je svaka fizička ili pravna osoba koja zapošljava jednog ili više zaposlenika uključujući i javne službe.

(2) Odredbe ovoga Zakona odnose se i na osobe koje obavljaju djelatnost osobnim radom i na pravne osobe kada koriste rad drugih osoba.

Članak 5.

(1) U smislu ovoga Zakona osobe na radu su:

- osobe koje su u radnom odnosu kod poslodavca na temelju ugovora o radu, uključujući i javne službe, (zaposlenici),
- osobe koje su na stručnom osposobljavanju kod poslodavca bez zasnivanja radnog odnosa (volonteri),
- učenici i studenti koji su kod poslodavca na praktičnoj obuci,
- osobe koje za vrijeme izdržavanja kazne zatvora ili odgojne mjere obavljaju naređene poslove,
- osobe koje obavljaju djelatnost osobnim radom.

(2) Drugim osobama u smislu ovoga Zakona smatraju se osobe koje se po bilo kojem osnovu rada nalaze u prostorijama i prostorima poslodavca (na pr. poslovni suradnici, djelatnici tijela državne uprave, korisnici usluga i druge osobe).

(3) Odredbe ovoga Zakona ne odnose se na pripadnike oružanih snaga i redarstvene službe.

(4) Odredbe ovoga Zakona ne odnose se na kućne pomoćnice.

Članak 6.

U smislu ovoga Zakona pojmovima mjesto rada i radni okoliš obuhvaćaju se sva mjesta i prostori pod neposrednim ili posrednim nadzorom poslodavca na kojima se zaposlenici moraju nalaziti ili do kojih moraju dolaziti u tijeku rada.

Članak 7.

(1) Zaštita na radu kao organizirano djelovanje obuhvaća sustav pravila koja se primjenjuju po ovom Zakonu i drugim propisima, a to su:

- pravila pri projektiranju i izradi sredstava rada,

- pravila pri održavanju i ispitivanju sredstava rada,
- pravila koja se odnose na sredstva rada i zaposlenike te prilagodbu procesa rada njihovom spolu, dobi te duševnim i tjelesnim sposobnostima,
- osposobljavanje i obavješćivanje zaposlenika i poslodavaca sa svrhom postizanja odgovarajućeg stupnja zaštite na radu i zdravstvene zaštite,
- suradnju na svim razinama od poslodavca i zaposlenika, preko njihovih predstavnika i udruga, do razine državnih ustanova i tijela,
- zaštita zaposlenika, njihovih predstavnika i stručnjaka za zaštitu na radu od dovođenja u nepovoljniji položaj i od drugih mjera zbog akcija poduzetih na području zaštite na radu.

(2) Djelatnost zaštite na radu je od javnog interesa.

Članak 8.

Zaštita na radu je sastavni dio organizacije rada i izvođenja radnog procesa, a ostvaruje se obavljanjem poslova zaštite na radu i primjenom propisanih, ugovorenih, kao i priznatih pravila zaštite na radu te nadređenih mjera i uputa poslodavca.

Članak 9.

(1) Pri obavljanju poslova prvenstveno se primjenjuju pravila zaštite na radu kojima se uklanja ili smanjuje opasnost na sredstvima rada (osnovna pravila zaštite na radu).

(2) Osnovna pravila zaštite na radu sadrže zahtjeve kojima mora udovoljavati sredstvo rada kada je u uporabi, a naročito glede: opskrbljenosti sredstava rada zaštitnim napravama, osiguranja od udara električne struje, sprečavanja nastanka požara i eksplozije, osiguranja potrebne radne površine i radnog prostora, osiguranja potrebnih puteva za prolaz, prijevoz i za evakuaciju zaposlenika, osiguranja čistiće, potrebne temperature i vlažnosti zraka, ograničenja brzine kretanja zraka, osiguranja potrebne rasvjete mjesta rada i radnog okoliša, ograničenja buke i vibracije u radnom okolišu, osiguranja od štetnih atmosferskih i klimatskih utjecaja, osiguranja od djelovanja po zdravlje štetnih tvari i zaštita od elektromagnetskih i drugih zračenja te osiguranja prostorija i uređaja za osobnu higijenu.

(3) Sredstvima rada, prema ovom Zakonu, smatraju se:

- objekti namijenjeni za rad s pripadajućim prostorijama, instalacijama i uređajima, prostorijama i površinama za kretanje zaposlenika te pomoćnim prostorijama i njihovim instalacijama i uređajima (sanitarne prostorije, garderobe, prostorije za uzimanje obroka hrane, pušenje i povremeno zagrijavanje zaposlenika),
- prijevozna sredstva željezničkoga, cestovnoga, pomorskoga, riječnoga, jezerskoga i zračnoga prometa,
- strojevi i uređaji (osim strojeva i uređaja u užem smislu spadaju postrojenja, sredstva za prijenos i prijevoz tereta i alati),
- skele i površine s kojih se obavlja rad i po kojima se kreću zaposlenici izvan objekata navedenih u točki 1. ovoga stavka, te druga sredstva rada koja se koriste prilikom obavljanja poslova.

Članak 10.

(1) Ako se opasnosti za sigurnost i zdravlje zaposlenika ne mogu ukloniti primjenom osnovnih pravila zaštite na radu, primjenjuju se pravila zaštite na radu koja se odnose na zaposlenike i na način obavljanja radnog postupka (posebna pravila zaštite na radu).

(2) Posebna pravila zaštite na radu sadrže uvjete glede dobi života, spola, stručne spreme i osposobljenosti, zdravstvenog stanja, duševnih i tjelesnih sposobnosti, koje moraju ispunjavati zaposlenici pri obavljanju poslova s posebnim uvjetima rada.

(3) Posebna pravila zaštite na radu sadrže i:

- obvezu i načine korištenja odgovarajućih osobnih zaštitnih sredstava i zaštitnih naprava,
- posebne postupke pri uporabi opasnih radnih tvari,
- obvezu postavljanja znakova upozorenja od određenih opasnosti i štetnosti,
- obvezu osiguranja napitaka pri obavljanju određenih poslova,
- način na koji se moraju izvoditi određeni poslovi ili radni postupci, a posebno glede trajanja posla, jednoličnog rada i rada po učinku,
- postupak s unesrećenim ili oboljelim zaposlenikom do upućivanja na liječenje nadležnoj zdravstvenoj ustanovi.

Članak 11.

(1) Priznata pravila zaštite na radu su pravila iz stranih propisa ili u praksi provjereni načini pomoću kojih se opasnosti na radu otklanjaju ili smanjuju, ili kojima se sprečava nastanak ozljeda na radu, profesionalnih ili drugih bolesti te ostalih štetnih posljedica za zaposlenike, a primjenjuju se ukoliko ne postoje propisana pravila zaštite na radu.

(2) Ukoliko se primjenjuju pravila zaštite na radu utvrđena stranim propisima, primjenjuju se oni koji su povoljniji za sigurnost i zaštitu zdravlja zaposlenika i drugih osoba.

(3) Ministar nadležan za rad pravilnikom utvrđuje koji će se strani propisi primjenjivati kao priznata pravila i određuje način njihovog objavljivanja.

Članak 12.

(1) Ministar nadležan za rad propisuje podzakonskim propisima osnovna i posebna pravila zaštite na radu.

(2) Izradu stručnih podloga podzakonskih propisa ministar može povjeriti odgovarajućoj znanstvenoj ili stručnoj ustanovi, trgovačkom društvu, odnosno stručnom udruženju.

(3) Pravila zaštite na radu iz stavka 1. ovoga članka za pripadnike oružanih snaga i redarstvenih službi donose nadležni ministri.

Članak 13.

(1) Za organiziranje i provedbu zaštite na radu odgovoran je poslodavac neovisno o tome da li je u tu svrhu zaposlio stručnjaka za zaštitu na radu, odnosno organizirao službu za zaštitu na radu ili je ugovorio suradnju s ovlaštenom fizičkom osobom za zaštitu na radu, ustanovom ili trgovačkim društvom za poslove zaštite na

radu.

(2) Poslodavac može obavljanje poslova zaštite na radu prenijeti i na svojeg ovlaštenog predstavnika (u daljnjem tekstu: ovlaštenik).

(3) Ovlaštenje iz prethodnog stavka poslodavac daje ugovorom o radu, kojim utvrđuje i radno vrijeme u kojem će se obavljati poslovi iz prethodnog stavka.

Članak 14.

Kada dva ili više poslodavaca obavljaju poslove istovremeno na jednom radilištu dužni su surađivati u primjeni odredaba ovoga Zakona.

Članak 15.

Poslodavac odgovara zaposleniku za štetu uzrokovanu ozljedom na radu, profesionalnom bolešću ili bolešću u svezi s radom po načelu objektivne odgovornosti (uzročnosti), a prema općim propisima obveznog prava.

Članak 16.

Primjena pravila zaštite na radu i s njima povezanih mjera zdravstvene zaštite ne smije povlačiti nikakve troškove za zaposlenike.

II. OBVEZE POSLODAVCA I NJEGOVIH OVLAŠTENIKA U PROVEDBI MJERA ZAŠTITE NA RADU

1. OPĆA NAČELA ZAŠTITE NA RADU KOD POSLODAVCA

Članak 17.

Poslodavac je dužan primjenjivati pravila zaštite na radu na temelju općih načela zaštite:

- izbjegavanja opasnosti i štetnosti,
- procjene opasnosti i štetnosti koje se ne mogu otkloniti primjenom osnovnih pravila zaštite na radu,
- sprečavanje opasnosti i štetnosti na njihovom izvoru,
- zamjene opasnog neopasnim ili manje opasnim,
- davanje prednosti skupnim mjerama zaštite pred pojedinačnim,
- odgovarajućeg osposobljavanja i obavješćivanja zaposlenika,
- planiranja zaštite na radu s ciljem međusobnog povezivanja tehnike, ustroja rada, uvjeta rada, ljudskih odnosa i utjecaja okoliša na radno mjesto,
- prilagodavanja tehničkom napretku,
- prilagodbe rada zaposlenicima, naročito u svezi s oblikovanjem mjesta rada, izbora opreme te načina rada i proizvodnje posebice u svrhu ublažavanja jednoličnog rada i rada po učinku, kako bi se smanjio njihov štetan učinak na zdravlje.

2. UREĐIVANJE I PROVEDBA ZAŠTITE NA RADU

Članak 18.

- (1) Poslodavac je dužan izraditi procjenu opasnosti, na temelju koje primjenjuje pravila kojima se otklanjaju ili na najmanju moguću mjeru smanjuju opasnosti i štetnosti te u tu svrhu osigurati sva potrebna materijalna sredstva.
- (2) Poslodavac je dužan u pisanom obliku utvrditi organizaciju provedbe zaštite na radu, pravila zaštite te prava, obveze i odgovornosti njegovih ovlaštenika i zaposlenika, u dijelu u kojem ta pitanja nisu uređena ovim Zakonom i propisima donesenim na temelju njega te kolektivnim ugovorom i ugovorom o radu.
- (3) Podloga za izradu akta iz stavka 2. ovoga članka je prethodna procjena opasnosti na mjestima rada i u radnom okolištu, odobrena od nadležnog tijela inspekcije rada.
- (4) Obveza donošenja akta iz stavka 2. ovoga članka ne odnosi se na poslodavce koji zapošljavaju do 20 zaposlenika.
- (5) Poslodavac je dužan pisanim uputama osigurati provedbu procesa rada u skladu s propisima zaštite na radu.
- (6) Upute poslodavca moraju biti istaknute na mjestu rada radi njihovog korištenja.
- (7) Ministar nadležan za rad propisat će uvjete koje moraju ispunjavati poslodavci pri izradi procjene opasnosti, način njezine izrade, sadržaje obuhvaćene procjenom te podatke na kojima se mora temeljiti.

Članak 19.

- (1) Poslodavac koji zapošljava do 50 zaposlenika može sam obavljati poslove zaštite na radu, može ih povjeriti svom ovlašteniku, na temelju ugovora o radu ili ugovoriti obavljanje tih poslova s ovlaštenom fizičkom osobom, ustanovom ili trgovačkim društvom za poslove zaštite na radu.
- (2) Ako poslodavac ili njegov ovlaštenik obavljaju poslove iz prethodnog stavka moraju biti osposobljeni za obavljanje tih poslova.
- (3) Program i način provjere osposobljenosti propisuje ministar rada.

Članak 20.

- (1) Poslodavac koji zapošljava više od 50 zaposlenika dužan je zaposliti jednog ili više stručnjaka za zaštitu na radu sukladno broju zaposlenih te stupnju opasnosti utvrđenog procjenom.
- (2) U smislu ovoga Zakona stručnjak za zaštitu na radu jest osoba koju poslodavac zapošljava radi obavljanja poslova unutarnjeg nadzora nad provedbom zaštite na radu i pružanja stručne pomoći poslodavcu, ovlaštenicima i povjerenicima zaposlenika za zaštitu na radu.
- (3) Inspektor rada može rješenjem narediti zapošljavanje stručnjaka za zaštitu na radu i poslodavcu koji zapošljava manje od 50 zaposlenika, na temelju opasnosti utvrđenih procjenom.
- (4) Na zahtjev poslodavca ministar nadležan za rad može dozvoliti da se poslovi zaštite na radu obavljaju bez zapošljavanja stručnjaka za zaštitu na radu, iako je zaposleno više od 50 zaposlenika, ako je procjenom utvrđeno da ne postoje veće opasnosti i štetnosti po sigurnost i zdravlje zaposlenika. U navedenom slučaju

poslodavac poslove zaštite na radu obavlja prema odredbama članka 19. ovoga Zakona.

Članak 21.

- (1) Poslodavac koji zapošljava više od 250 zaposlenika dužan je ustrojiti službu za zaštitu na radu, sukladno broju zaposlenih te stupnju opasnosti koji je utvrđen procjenom.
- (2) Poslodavac iz stavka 1. ovoga članka koji ima pogone na više mjesta izvan sjedišta osniva središnju službu zaštite na radu, čija je zadaća praćenje stanja zaštite na radu u cijelom trgovačkom društvu te koja u tu svrhu objedinjava i usklađuje rad na poslovima provedbe zaštite na radu.
- (3) Inspektor rada može narediti poslodavcu na temelju procjene opasnosti da ustroji službu za zaštitu na radu i kod manjeg broja zaposlenih.
- (4) Poslodavcu koji zapošljava više od 250 zaposlenika, na njegov zahtjev, ministar rada može dozvoliti da ne ustroji službu zaštite na radu ako na temelju procjene proizlazi da ne postoje veće opasnosti i štetnosti po sigurnost i zdravlje zaposlenika. U tom slučaju poslodavac poslove zaštite na radu organizira po odredbama članka 20. ovoga Zakona.

Članak 22.

- (1) Poslodavac je dužan stručnjacima za zaštitu na radu kao i službi za zaštitu na radu osigurati uvjete za rad i pomoć drugog stručnog osoblja, kao i potrebnu opremu, a vanjskoj službi ili stručnoj osobi osigurati sve potrebne podatke.
- (2) Stručnjaci za zaštitu na radu imaju potpunu stručnu neovisnost u odnosu na poslodavca i njegove ovlaštenike te zaposlenike i njihove povjerenike i ne smiju biti dovedeni u nepovoljniji položaj dok postupaju prema odredbama ovoga Zakona, drugih propisa zaštite na radu, kolektivnih ugovora i prema pravilima struke.

Članak 23.

(1) Obveze stručnjaka zaštite na radu, odnosno službi zaštite na radu su naročito:

- stručna pomoć poslodavcu i njegovim ovlaštenicima te zaposlenicima i njihovim povjerenicima u provedbi i unapređivanju zaštite na radu,
- unutarnji nadzor nad primjenom pravila zaštite na radu,
- poticanje poslodavca i njegovih ovlaštenika da nadležne službe poslodavca otklanjaju utvrđene nedostatke glede zaštite na radu,
- praćenje i rasčlamba podataka u svezi s ozljedama na radu i profesionalnim bolestima te izrada godišnjeg izvješća za potrebe poslodavca,
- suradnja s tijelima inspekcije rada, sa Zavodom za zaštitu na radu te ovlaštenim ustanovama i trgovačkim društvima koji se bave poslovima zaštite na radu,
- osposobljavanje povjerenika zaposlenika za zaštitu na radu i pomaganje u njihovom radu,
- rad u odborima za zaštitu na radu kod poslodavca,

- suradnja sa stručnim službama polodavca prilikom izgradnje i rekonstrukcije objekata namijenjenih za rad, nabave strojeva i uređaja te osobnih zaštitnih sredstava,
- suradnja sa specijalistima medicine rada.

(2) Stručnjaci zaštite na radu i službe zaštite na radu na temelju praćenja stanja zaštite predlažu poslodavcu, njegovim ovlaštenicima, odnosno odboru zaštite na radu mjere za poboljšanje stanja.

Članak 24.

Obavljanje poslova zaštite na radu sukladno odredbama članka 19. do 22. ovoga Zakona ne smanjuje odgovornost poslodavca niti ga oslobađa odgovornosti za provođenje zaštite na radu.

Članak 25.

Ministar nadležan za rad propisuje uvjete koje moraju ispunjavati glede stručne spreme i radnog iskustva stručnjaci za zaštitu na radu, kao i programe, sadržaje i načine polaganja stručnog ispita.

3. OSPOSOBLJAVANJE ZA RAD NA SIGURAN NAČIN

Članak 26.

Poslodavci i njihovi ovlaštenici moraju biti osposobljeni iz područja zaštite na radu, ako se radi o tehnologijama u kojima postoji opasnost od ozljeda na radu, profesionalnih bolesti i poremećaja u tehnološkom procesu koji bi mogli ugroziti sigurnost zaposlenika.

Članak 27.

(1) Poslodavac ne smije dozvoliti samostalno obavljanje poslova zaposlenicima koji prethodno nisu osposobljeni da ih obavljaju bez ugrožavanja vlastitog života i zdravlja te života i zdravlja drugih zaposlenika, osim ako iz procjene opasnosti proizlazi da ne postoje opasnosti za njihovu sigurnost i zdravlje.

(2) Zaposlenicima dok još nisu osposobljeni za rad na siguran način poslodavac mora osigurati rad pod nadzorom zaposlenika osposobljenih za rad na siguran način.

Članak 28.

(1) Osposobljavanje za rad na siguran način iz prethodnog članka poslodavac je dužan provesti glede postojećih opasnosti i štetnosti pri radu i to prije:

- započinjanja zaposlenika s radom,
- promjena u procesu rada,
- premještanja zaposlenika na drugo radno mjesto.

(2) Ocjena praktične osposobljenosti provodi se na mjestu rada.

(3) Poslodavac može utvrditi obvezu povremene provjere znanja iz zaštite na radu za zaposlenika koji su raspoređeni na poslove s posebnim uvjetima rada ili na poslove na kojima učestalo dolazi do ozljeda na radu.

(4) Obvezu iz prethodnog stavka može narediti inspektor rada te biti nazočan takvoj provjeri znanja, ako opravdano pretpostavlja da je za određene poslove nužna povremena provjera.

Članak 29.

(1) Poslodavci mogu programe osposobljavanja za rad na siguran način izvoditi sami ili povjeriti ovlaštenim ustanovama, odnosno trgovačkim društvima za obavljanje te djelatnosti.

(2) Ministar nadležan za rad propisuje uvjete koje moraju ispunjavati poslodavci, ustanove i trgovačka društva iz stavka 1. ovoga članka i način nadzora nad njihovim radom.

Članak 30.

Poslodavac mora osigurati osposobljavanje za povjerenike zaposlenika zadužene za zaštitu na radu.

4. OBAVJEŠTAVANJE IZ ZAŠTITE NA RADU

Članak 31.

(1) Poslodavac je dužan zaposlenicima davati odgovarajuće obavijesti i pisane upute koje se odnose na opasnosti i štetnosti po sigurnost i zdravlje u svezi djelatnosti koju obavlja.

(2) Obavijesti iz prethodnog stavka poslodavac može dati i usmeno u iznimnim situacijama kada prijeti iznenadna neposredna opasnost po život i zdravlje.

Članak 32.

(1) Poslodavac je dužan na mjestima rada, na sredstvima rada i pripadajućim instalacijama trajno postaviti znakove sigurnosti i znakove općih obavijesti u skladu s odgovarajućim propisima.

(2) Ako znakovi sigurnosti nisu dovoljni za djelotvorno obavješćavanje, poslodavac je dužan trajno postaviti pisane upute o uvjetima i načinu korištenja prostora, prostorija, sredstava rada, opasnih radnih tvari i opreme.

Članak 33.

(1) Poslodavac je dužan najmanje svaka tri mjeseca izvijestiti povjerenike zaposlenika za zaštitu na radu i zaposleničko vijeće o opasnostima i štetnostima po sigurnost i zdravlje te mjerama koje je poduzeo i koje će poduzeti radi unapređivanja sigurnosti i zaštite zdravlja.

(2) Obvezu iz prethodnog stavka poslodavac ima posebno nakon smrtne, skupne i teške ozljede na radu, utvrđenog slučaja profesionalne bolesti, kao i nalaza nadležnog tijela kojim je utvrđen nedostatak u primjeni pravila zaštite na radu.

5. POSLOVI S POSEBNIM UVJETIMA RADA

Članak 34.

(1) Poslovi s posebnim uvjetima rada prema odredbama ovoga Zakona su poslovi koje mogu obavljati samo zaposlenici koji osim općih uvjeta za zasnivanje radnog odnosa ispunjavaju i posebne uvjete glede dobi života, spola, stručnih sposobnosti, zdravstvenoga, tjelesnog ili psihičkog stanja (u daljnjem tekstu: zdravstveno stanje) te psihofizioloških i psihičkih sposobnosti (u daljnjem tekstu: psihička sposobnost).

(2) Poslodavac ne smije rasporediti zaposlenika na poslove s posebnim uvjetima rada ako prethodno na propisani način nije utvrđeno da zaposlenik ispunjava potrebne uvjete.

(3) Ministar nadležan za rad u suglasnosti s ministrom zdravstva propisati će poslove s posebnim uvjetima rada, način, sadržaj i rokove provjere sposobnosti zaposlenika za rad na tim poslovima.

Članak 35.

(1) Poslodavac dokazuje odgovarajućom ispravom da zaposlenik ispunjava uvjete glede stručne sposobnosti, zdravstvenog stanja i psihičkih sposobnosti.

(2) Zaposlenika raspoređenog na poslove s posebnim uvjetima rada poslodavac upućuje na pregled ovlaštenoj ustanovi, odnosno specijalistu medicine rada u privatnoj praksi s uputnicom koja sadrži podatke o vrsti poslova i drugim okolnostima od utjecaja za ocjenu njegove sposobnosti za obavljanje ovih poslova.

(3) Ministar nadležan za rad u suglasnosti s ministrom zdravstva propisuje sadržaj uputnice za pregled zaposlenika na poslovima s posebnim uvjetima rada.

Članak 36.

(1) Poslodavac je dužan zaposlenika, koji obavlja poslove s posebnim uvjetima rada, ponovno uputiti na pregled nakon proteka roka utvrđenog propisom zaštite na radu ili kada to ocijeni specijalist medicine rada na prijedlog liječnika primarne zdravstvene zaštite.

(2) Poslodavac ne smije dozvoliti zaposleniku da obavlja poslove s posebnim uvjetima rada ako više ne ispunjava uvjete za obavljanje tih poslova ili ako ga ponovno ne uputi na pregled nakon isteka vremena u kojem je prema odredbi stavka 1. ovoga članka to bio dužan učiniti.

6. ZAŠTITA MLADEŽI, ŽENA I ZAPOSLENIKA UMANJENIH RADNIH SPOSOBNOSTI

Članak 37.

(1) Poslodavac je dužan naročito osigurati zaštitu na radu zaposlenicima malodobnicima, ženama i zaposlenicima umanjениh radnih sposobnosti te u skladu sa zakonom, odnosno kolektivnim ugovorom utvrditi općim aktom poslove koje ne mogu obavljati te skupine zaposlenika.

(2) Zaposlenici umanjениh radnih sposobnosti u smislu ovoga Zakona su zaposlenici čija je radna sposobnost umanjena zbog starosti, invaliditeta, profesionalnih ili ostalih bolesti te drugih razloga koji se utvrđuju posebnim kolektivnim ugovorom ili općim aktom poslodavca.

Članak 38.

Zaštita žena na radu provodi se sukladno odredbama Zakona o radu.

Članak 39.

(1) Za vrijeme trudnoće žena ne smije obavljati osobito poslove vatrogasca, poslove koji se obavljaju na visini, poslove u nepovoljnoj mikroklimi, poslove u buci i vibracijama, poslove u povišenom atmosferskom tlaku, poslove pri kojima je izložena ionizacijskom i mikrovalnom zračenju, dimu olova i njegovih anorganskih spojeva, tetraetilolovu, parama žive i prašini živinih spojeva, prašini i dimovima mangana i spojeva, uranu i njegovim spojevima, fluoru i njegovim spojevima, ugljičnom disulfidu, halogenim derivatima ugljikovodika, benzenu i drugim homologima, nitro i amino derivatima benzena, kemijskim i drugim tvarima u proizvodnji i preradi umjetnih smola i plastičnih masa, pesticidima na bazi kloriranih ugljikovodika te biološkim agensima i to virusima: hepatitis B, herpes, cytomegalo, varicella, rubella, HIV te bakterijama: listeria, toxoplazma.

(2) Za vrijeme dojenja djeteta žena ne smije obavljati osobito poslove pri kojima je izložena prašini, dimu i parama olova i njegovih spojeva, halogenim derivatima ugljikovodika i pesticidima na bazi kloriranih ugljikovodika.

Članak 40.

Malodobnici ne smiju obavljati poslove s posebnim uvjetima rada, ne smiju raditi noću i u prekovremenom radu, osim u slučajevima utvrđenim u Zakonu o radu.

Članak 41.

Zaposlenik s umanjenim radnim sposobnostima ne smije obavljati poslove na kojima postoji opasnost smanjenja njegove preostale radne sposobnosti.

7. KORIŠTENJE OBJEKATA NAMIJENJENIH ZA RAD, STROJEVA I UREĐAJA I OSOBNIH ZAŠTITNIH SREDSTAVA TE RADNI POSTUPCI

Članak 42.

(1) Poslodavac je dužan objekte namijenjene za rad održavati u stanju koje ne ugrožava sigurnost i zdravlje zaposlenika i ispitivati pojedine vrste instalacija u rokovima utvrđenim tehničkim propisima.

(2) Poslodavac je dužan prestati s radom u objektima namijenjenim za rad na kojima nastanu promjene zbog kojih postoji opasnost po sigurnost i zdravlje zaposlenika.

Članak 43.

(1) Kada nije moguće pravilima zaštite na sredstvima rada ili organizacijskim mjerama otkloniti ili u dovoljnoj mjeri ograničiti opasnosti po sigurnost i zdravlje zaposlenika, poslodavac mora osigurati odgovarajuća zaštitna sredstva i skrbiti da ih zaposlenici koriste pri obavljanju poslova.

(2) Poslodavac je dužan osigurati da strojevi i uređaji i osobna zaštitna sredstva u svakom trenutku budu u ispravnom stanju.

(3) Poslodavac ne smije staviti u uporabu strojeve i uređaje i osobna zaštitna sredstva ako nisu izrađena u skladu s propisima zaštite na radu i ako nisu ispravna.

(4) Poslodavac je dužan isključiti iz uporabe strojeve i uređaje i osobna zaštitna sredstva na kojima nastanu promjene zbog kojih postoji opasnost po sigurnost i zdravlje zaposlenika.

Članak 44.

(1) Poslodavac je dužan proces rada tako planirati, pripremiti i provoditi da se osigura što djelotvornija zaštita zaposlenika te da se osigura djelotvorna zaštita okoliša. S tim u svezi poslodavac je dužan razraditi tehnologiju rada s elementima sigurnosti te uzimajući u obzir organizacione, tehničke i osobne čimbenike izraditi upute na hrvatskom jeziku.

(2) Poslodavac treba skrbiti da su radni postupci tako pripremljeni i organizirani te da se provode na način da se njima ne utječe štetno na sigurnost i zdravlje zaposlenika.

(3) Prilikom utvrđivanja radnih postupaka treba voditi računa o stanju tehnike, medicine rada, ergonomije i drugih znanstvenih i stručnih spoznaja kako bi se osigurali uvjeti rada bez opasnosti po sigurnost i zdravlje

zaposlenika.

(4) Radne postupke poslodavac mora tako organizirati da se koliko je to moguće smanje jednoličnost, jednostrano opterećenje, rad s nametnutim ritmom, rad po učinku i na vrijeme.

8. OPASNE RADNE TVARI

Članak 45.

(1) Poslodavac je dužan primjenom manje opasnih i štetnih tehnologija, radnih postupaka i radnih tvari stalno unapređivati stanje zaštite na radu.

(2) Poslodavac koji koristi, odnosno prerađuje opasne tvari dužan je pri radu s tim tvarima primijeniti pravila zaštite na radu u skladu s propisima i uputama proizvođača i osigurati da su te tvari u svakom trenutku označene na propisani način.

Članak 46.

(1) Poslodavac je u procjeni opasnosti dužan utvrditi da li su radne tvari koje koristi opasne (štetne po zdravlje, eksplozivne i zapaljive) te s tim u svezi utvrditi pravila zaštite na radu te zaštite životnog okoliša.

(2) Opasne tvari smiju se koristiti samo ukoliko nije moguće iste radne rezultate postići primjenom bezopasnih tvari.

(3) Ukoliko nije moguća zamjena opasnih tvari bezopasnim ili manje opasnim tvarima poslodavac je dužan utvrditi da li se primjenom drugog radnog postupka smanjuje opasnost od primjene dotične tvari.

Članak 47.

(1) Ukoliko koristi opasne radne tvari poslodavac je dužan pravila zaštite na radu primjenjivati sljedećim redoslijedom:

1. ukoliko je prema vrsti poslova i stanju tehnike moguće koristiti zatvorene sustave,

2. ukoliko nije moguće spriječiti oslobađanje opasnih plinova, para i aerosola treba ih odvoditi s mjesta nastanka izvan radnog okoliša na način da ne onečišćuje životni okoliš,

3. ukoliko nije moguće odvoditi opasne plinove, pare i aerosole s mjesta nastanka, onda je potrebno ograničiti na najmanju moguću mjeru:

- količinu opasne tvari,

- broj zaposlenika koji su izloženi djelovanju opasne tvari,

- vrijeme izlaganja zaposlenika utjecaju opasnih tvari.

4. ako se pravilima navedenim u točkama od 1. do 3. ovoga članka ne može postići zadovoljavajuća zaštita, poslodavci moraju skrbiti da zaposlenici pri obavljanju radova s opasnim radnim tvarima koriste propisana osobna zaštitna sredstva.

Članak 48.

(1) Obveza je poslodavca da je koncentracija opasnih radnih tvari u radnim prostorijama i prostorijama u

obliku plinova, para i aerosola što niža i stalno ispod maksimalno dozvoljenih koncentracija.

(2) Ukoliko se mjerenjem utvrdi da je koncentracija po zdravlje štetnih tvari veća od maksimalno dopustivih poslodavac mora neodložno:

- utvrditi razloge prekoračenja granične vrijednosti,
- na temelju utvrđenih razloga primijeniti i druga pravila zaštite,
- nakon primjene dodatnih pravila ponoviti mjerenja i tek nakon što je mjerenjem utvrđeno da je koncentracija ispod maksimalno dopustivih, smije dozvoliti rad zaposlenicima na tim poslovima.

Članak 49.

(1) Poslodavac je dužan osigurati da su opasne radne tvari tako pakirane i označene da prilikom njihove primjene ne postoji opasnost po sigurnost i zdravlje zaposlenika.

(2) Poslodavac je dužan osigurati da su za opasne radne tvari dani podaci o opasnostima u svezi njihovog korištenja kao i o pravilima zaštite.

(3) Kod skladištenja opasnih tvari poslodavac je dužan osigurati primjenu propisanih pravila zaštite s obzirom na svojstva tih tvari.

9. ISPITIVANJE RADNOG OKOLIŠA TE STROJEVA I UREĐAJA S POVEĆANIM OPASNOSTIMA

Članak 50.

(1) Poslodavac je dužan obavljati ispitivanja u radnim prostorijama:

- u kojima proces rada koji se u njima obavlja utječe na temperaturu, vlažnost i brzinu strujanja zraka,
- u kojima u procesu rada nastaje buka i vibracija,
- u kojima se pri radu koriste ili proizvode opasne tvari,
- u kojima pri radu nastaju opasna zračenja,
- u kojima je pri radu potrebno osigurati odgovarajuću rasvjetu.

(2) Poslodavac je dužan glede okolnosti iz stavka 1. podstavka 2. do 5. ovoga članka obavljati ispitivanja radnog okoliša i u radnim prostorima izvan radnih prostorija.

(3) Ako posebnim propisima nije drukčije određeno ispitivanja navedena u stavku 1. ovoga članka poslodavac je dužan obaviti u rokovima koji ne mogu biti duži od dvije godine.

(4) Neovisno od toga obveza ispitivanja postoji odmah nakon što su nastali uvjeti zbog kojih je ispitivanje obvezno, kao i nakon svake promjene u radnom okolišu koja ima utjecaja na stanje utvrđeno prethodnim ispitivanjem.

Članak 51.

Poslodavac je dužan redovito obavljati preglede svih strojeva i uređaja i osobnih zaštitnih sredstava koja

koristi radi utvrđivanja da li su na njima primijenjeni propisi zaštite na radu i da li zbog nastalih promjena tijekom uporabe ugrožavaju sigurnost i zdravlje zaposlenika.

Članak 52.

(1) Poslodavac je dužan na propisani način obavljati ispitivanja strojeva i uređaja s povećanim opasnostima u sljedećim slučajevima:

- prije njihovog stavljanja u uporabu,
- najmanje jedanput nakon dvije godine njihove uporabe,
- poslije rekonstrukcije, a prije ponovnog početka korištenja,
- prije početka korištenja na novom mjestu uporabe, ako su strojevi i uređaji premješteni s jednog mjesta na drugo pa su zbog toga rastavljena i ponovo sastavljena.

(2) Pod strojevima i uređajima s povećanim opasnostima prema odredbi stavka 1. ovoga članka smatraju se naročito: dizalice nosivosti preko 10 KN, teretna dizala, industrijski transporteri, vozila unutarnjeg prijevoza na mehanizirani pogon, strojevi za obradu i preradu drveta, metala i sličnih materijala, mehaničke i hidrauličke preše, podizne platforme, kompresori, centrifuge, predtlačne i podtlačne komore, kotlovi za centralno grijanje, parni i vrelovodni kotlovi, strojevi i uređaji koji sadrže posude pod tlakom i drugi uređaji i strojevi sa sličnim opasnostima po sigurnost i zdravlje zaposlenika.

(3) Ministar nadležan za rad propisuje listu strojeva i uređaja s povećanim opasnostima iz prethodnog stavka.

Članak 53.

(1) O obavljenim ispitivanjima iz članka 50. i 52. ovoga Zakona sastavlja se zapisnik i izdaju odgovarajuće isprave.

(2) Ministar nadležan za rad propisuje uvjete pod kojima ova ispitivanja može obavljati sam poslodavac, odnosno ovlaštena ustanova ili trgovačko društvo te postupak ispitivanja, sadržaj, oblik i način izdavanja isprava.

Članak 54.

(1) Inspektor rada ovlašten je narediti ispitivanje pojedinih instalacija u objektima namijenjenim za rad kada opravdano pretpostavi da je ispitivanje potrebno u svrhu zaštite zaposlenika.

(2) Inspektor rada ovlašten je narediti da se obavi ispitivanje radnog okoliša i strojeva i uređaja s povećanim opasnostima i izvan utvrđenih rokova ako opravdano pretpostavi da je ispitivanje potrebno u svrhu sigurnosti i zaštite zdravlja zaposlenika, posebno u slučaju pojave profesionalne bolesti.

(3) Inspektor rada može narediti ispitivanje i u radnim prostorijama i radnom prostoru izvan radnih prostorija u kojima proces rada ne utječe na stanje u radnom okolištu na temelju zahtjeva zaposlenika, odnosno njegovog povjerenika ili ako sam opravdano pretpostavi da postojeće stanje nije u skladu s pravilima zaštite na radu.

10. PRIVREMENA I ZAJEDNIČKA PRIVREMENA RADILIŠTA

Članak 55.

(1) Poslodavci koji obavljaju građevinske ili montažne radove, na iskorištavanju šuma ili radove u brodogradilištima, dužni su prije početka radova na privremenom radilištu urediti radilište i osigurati da se radovi obavljaju u skladu s pravilima zaštite na radu.

(2) Ministar nadležan za rad propisuje sadržaj plana uređenja radilišta.

Članak 56.

(1) Poslodavci iz prethodnog članka dužni su najmanje 8 dana prije početka izvođenja radova na privremenom radilištu dostaviti obavijest nadležnom tijelu inspekcije rada uz dostavu plana uređenja radilišta.

(2) Obavijest iz stavka 1. ovoga članka mora sadržavati podatke o točnoj lokaciji radilišta, vrsti radova, broju zaposlenika, ovlaštenicima poslodavca za provedbu pravila zaštite na radu i predviđivom roku u kojem će se radovi obavljati.

(3) Poslodavac nije dužan dostaviti obavijest niti plan o uređenju radilišta ako radovi na privremenom radilištu traju kraće od 5 dana, niti je dužan izraditi plan uređenja radilišta.

Članak 57.

(1) Ako više poslodavaca radi na zajedničkom radilištu, svaki od njih dužan je provoditi zaštitu na radu radi zaštite svojih zaposlenika te organizirati rad i osigurati izvođenje radova tako da njegovi zaposlenici pri izvođenju radova ne ugrožavaju sigurnost i zdravlje zaposlenika drugih poslodavaca.

(2) Ako se izvođenje radova zbog prirode procesa ne može organizirati na način određen u stavku 1. ovoga članka, poslodavci su dužni radove obavljati naizmjenično prema postignutom sporazumu.

(3) Način ostvarivanja zaštite na radu na zajedničkom radilištu utvrđuje se ugovorom između izvoditelja odgovornog za međusobno usklađivanje radova i ostalih izvoditelja koji mora sadržavati sve osnovne elemente zaštite, a naročito opis poslova, naznaku pravila zaštite u odnosu na prisutne opasnosti i štetnosti, obveze i ovlaštenja odgovornih osoba i dr.

(4) Voditelj građenja dužan je s voditeljima radova ostalih izvoditelja usklađivati zaštitu na radu u skladu s odredbama stavka 1., 2. i 3. ovoga članka.

(5) Voditelj građenja dužan je voditi dnevnu evidenciju poslodavaca i zaposlenika nazočnih na privremenom zajedničkom radilištu.

Članak 58.

Poslodavac je dužan čuvati na radilištu dokaze o osposobljenosti zaposlenika, dokaze o ispunjavanju uvjeta za obavljanje poslova s posebnim uvjetima rada, dokaze o ispitivanju strojeva i uređaja s povećanim opasnostima i ostalu dokumentaciju potrebnu za izvođenje radova.

11. ZAŠTITA OD POŽARA, EVAKUACIJA I SPAŠAVANJE

Članak 59.

Poslodavac je dužan u svakom objektu uzimajući u obzir tehnološki proces, stvari koje se u radu koriste, način rada, uskladištene stvari kao i veličinu objekta, poduzeti mjere da do požara ne dođe, a ako ipak do njega dođe, da se opasnost po sigurnost i zdravlje zaposlenika smanji na najmanju moguću mjeru.

Članak 60.

(1) Ovisno o prirodi procesa rada poslodavac je dužan organizirati i osigurati evakuaciju i spašavanje za slučaj iznenadnog događaja koji može ugroziti njihovu sigurnost i zdravlje (elementarne nepogode, požari, eksplozije, ispuštanje opasnih tvari u količinama iznad dopuštenih i sl.) i osposobiti osobe koje će provoditi evakuaciju i spašavanje.

(2) Osobama koje su određene da provode evakuaciju i spašavanje poslodavac mora staviti na raspolaganje potrebnu opremu.

Članak 61.

(1) Poslodavac je dužan utvrditi plan evakuacije i spašavanja za slučaj izvanrednog događaja i s njim upoznati sve zaposlenike.

(2) Na osnovi tog plana moraju se provesti praktične vježbe najmanje jedanput u dvije godine.

(3) Smatra se da je poslodavac ispunio obvezu utvrđivanja plana evakuacije i spašavanja ako je izradio takav plan na temelju drugih propisa a obuhvaćeni su slučajevi iz članka 60. stavka 1. ovoga Zakona.

12. PRUŽANJE PRVE POMOĆI I MEDICINSKA POMOĆ

Članak 62.

(1) Poslodavac je dužan organizirati i osigurati pružanje prve pomoći zaposlenicima za slučaj ozljede na radu ili iznenadne bolesti do njihovog upućivanja na liječenje zdravstvenoj ustanovi.

(2) Na svakom radilištu i u radnim prostorijama u kojima istovremeno radi do 20 zaposlenika najmanje jedan od njih mora biti osposobljen i određen za pružanje prve pomoći te još po jedan na svakih daljnjih 50 zaposlenika.

(3) Osobama određenim za pružanje prve pomoći mora se staviti na raspolaganje potrebna oprema.

(4) Ministar nadležan za rad u suglasnosti s ministrom zdravstva propisuje vrstu i količinu sanitetskog materijala.

13. ZAŠTITA NEPUŠAČA, ZABRANA UZIMANJA ALKOHOLA I DRUGIH SREDSTAVA OVISNOSTI

Članak 63.

(1) Poslodavac je dužan prikladnim mjerama provoditi zaštitu nepušača od djelovanja duhanskog dima.

(2) Zabranjeno je pušenje na radnim sastancima.

(3) Zabranjeno je pušenje u radnim prostorijama i prostorima osim onih u kojima poslodavac iznimno utvrdi da je pušenje dozvoljeno, o čemu u takvoj prostoriji mora biti istaknut znak mjesta za pušenje.

Članak 64.

(1) Zabranjeno je uzimanje alkoholnih pića i drugih sredstava ovisnosti prije i tijekom rada i njihovo unošenje u radne prostorije i prostore.

(2) U smislu odredaba ovoga Zakona smatrat će se da je pod utjecajem alkohola osoba na radu, kojoj je prisutnost alkohola u organizmu utvrđena odgovarajućim sredstvima i aparatima za mjerenje alkoholiziranosti, što odgovara količinama alkohola većim od 0,5 g/kg.

(3) Pod sredstvima ovisnosti u smislu odredaba ovoga Zakona podrazumijevaju se sredstva koja utječu na tjelesno ili duševno stanje zaposlenika, zbog kojih je ugrožena njihova sigurnost i sigurnost osoba s kojima dolaze u dodir tijekom rada (droge, lijekovi i sl.).

Članak 65.

(1) Poslodavac je dužan privremeno udaljiti s mjesta rada zaposlenika koji je na radu pod utjecajem alkohola ili drugih sredstava ovisnosti.

(2) Utvrđivanje da li je zaposlenik pod utjecajem alkohola ili drugih sredstava ovisnosti obavlja se alkometrom ili drugim pogodnim sredstvom ili aparatom.

(3) Ako zaposlenik odbije pristupiti provjeri smatra se, da je pod utjecajem alkohola.

(4) Ako zaposlenik odbija napustiti mjesto rada udaljenje će po pozivu poslodavca omogućiti nadležna redarstvena služba.

14. ODBOR ZA ZAŠTITU NA RADU

Članak 66.

(1) Kod poslodavca koji zapošljava 50 ili više zaposlenika obavezno se osniva odbor za zaštitu na radu kao savjetodavno tijelo poslodavca.

(2) Postupak izbora članova odbora poslodavac uređuje općim aktom.

Članak 67.

(1) Odbor čine poslodavac ili njegov ovlaštenik, rukovoditelj službe zaštite na radu ili stručnjak za zaštitu na radu, specijalist medicine rada te povjerenici zaposlenika ili njihov koordinator.

(2) Predsjednik odbora je poslodavac ili njegov ovlaštenik.

Članak 68.

(1) Odbor se sastaje najmanje jedanput u tri mjeseca.

(2) Predsjednika odbora dužan je na sjednice pozivati inspektore rada a inspektor će u svakom pojedinom slučaju ocijeniti da li je nužna njegova nazočnost na sjednici.

(3) Povjerenik zaposlenika i član zaposleničkog vijeća imaju pravo poticati rad obora.

(4) Odbor planira i nadzire primjenu pravila zaštite na radu, obavještanje i obrazovanje iz zaštite na radu, vodi politiku sprečavanja ozljeda na radu i profesionalnih bolesti i potiče stalno unapređivanje zaštite na radu.

15. POVJERENIK ZAPOSLENIKA ZA ZAŠTITU NA RADU

Članak 69.

- (1) Kod poslodavca koji zapošljava 20 ili više zaposlenika oni između sebe obavezno biraju i imenuju povjerenika za zaštitu na radu.
- (2) Izbor i imenovanje povjerenika kao i broj povjerenika obavlja se u skladu s odredbama Zakona o radu kojima su uređena pitanja zaposleničkih vijeća.
- (3) Bez obzira na broj zaposlenika povjerenik mora biti izabran svagdje gdje to zahtijevaju uvjeti rada (povećana opasnost za sigurnost i zdravlje zaposlenika, rad na izdvojenim mjestima i sl.).
- (4) Povjerenika zaposlenici biraju na vrijeme za koje se zaključuje kolektivni ugovor. Isti zaposlenik može biti ponovno izabran za povjerenika.
- (5) Ako je prema propisanim kriterijima kod poslodavca izabrano više povjerenika, oni međusobno imenuju svog koodinatora.
- (6) Ista osoba može biti istovremeno povjerenik zaposlenika i sindikalni povjerenik za zaštitu na radu, ako svi zaposlenici jednog poslodavca pripadaju istom sindikatu.

Članak 70.

- (1) Zadatak je povjerenika da djeluje u interesu zaposlenika na području zaštite na radu, te da prati primjenu propisa i naređenih mjera zaštite u radnoj sredini u kojoj je izabran.
- (2) Povjerenik ima i sljedeća prava i dužnosti:
 - sudjelovati u planiranju unapređivanja uvjeta rada, uvođenja nove tehnologije, uvođenja novih stvari u radni i proizvodni proces i poticati poslodavca i njegove ovlaštenike na provedbu zaštite na radu,
 - biti obaviješten o svim promjenama od utjecaja na sigurnost i zdravlje zaposlenika,
 - primiti primjedbe zaposlenika na primjenu propisa i provedbu mjera zaštite na radu,
 - izvijestiti inspektora o svojim zapažanjima i zapažanjima zaposlenika čiji je povjerenik, prisustvovati inspekcijskim pregledima i očitovati se na činjenično stanje koje utvrdi inspektor,
 - pozvati inspektora rada kada ocijeni da su ugroženi život i zdravlje zaposlenika, a poslodavac to propušta ili odbija učiniti,
 - obrazovati se za obavljanje ovih poslova, stalno proširivati i unapređivati znanje, pratiti i prikupljati obavijesti od značaja za njegov rad,
 - staviti prigovor na inspekcijski nalaz i mišljenje,
 - svojim djelovanjem poticati ostale zaposlenike na rad na siguran način,
 - obavještavati zaposlenike o mjerama koje poslodavac poduzima da im osigura zaštitu na radu i zdravstvenu zaštitu.
- (3) O svom radu povjerenik je dužan najmanje svaka tri mjeseca izvještavati zaposleničko vijeće.
- (4) Poslodavac je dužan osigurati povjereniku uvjete za nesmetano obnašanje te dužnosti, davati sve potrebne obavijesti i omogućiti uvid u sve propise i isprave u svezi sa zaštitom na radu i ne smije ga, tijekom

obnašanja dužnosti, bez pristanka zaposleničkog vijeća rasporediti na drugo radno mjesto ili k drugom poslodavcu, raskinuti s njim radni odnos, smanjivati mu plaću ili ga na drugi način dovoditi u nepovoljniji položaj niti protiv njega pokrenuti postupak za naknadu štete, ukoliko je povjerenik postupao sukladno svojim ovlastima.

(5) Uvjeti za nesmetano obnašanje dužnosti povjerenika podrobnije se uređuju kolektivnim ugovorom, a osobito dio radnog vremena u kojem povjerenik ima pravo obnašati dužnost, pravo na naknadu plaće, pravo na odsustvovanje s rada radi osposobljavanja (tečajevi, seminari, sastanci i sl.), pravo na pristup svim radnim mjestima i drugo.

(6) Ukoliko uvjeti iz stavka 5. ovoga članka nisu utvrđeni kolektivnim ugovorom, ministar nadležan za rad na prijedlog osobe koja može biti stranka kolektivnog ugovora, može pravilnikom propisati navedene uvjete vodeći računa o vrsti djelatnosti, stupnju opasnosti i broju zaposlenih.

16. DUŽNOSTI PREMA TIJELIMA NADZORA

Članak 71.

(1) Poslodavac je obvezan inspektorima rada na njegov zahtjev dati obavještenja i podatke koji su mu potrebni u obavljanju nadzora.

(2) Poslodavac je obvezan inspektorima rada za vrijeme obavljanja nadzora omogućiti da utvrđuje činjenice koje su potrebne radi ocjene je li postupljeno po propisima zaštite na radu.

(3) Poslodavac je obvezan odrediti svog ovlaštenika koji će inspektorima pružiti pomoć pri utvrđivanju činjenica, dati potrebna obavještenja, staviti na uvid isprave i predlagati izvođenje odgovarajućih dokaza.

(4) Poslodavac je obvezan u roku od osam dana od isteka roka utvrđenog rješenjem inspektora rada izvijestiti inspekciju rada o izvršenju rješenja ili o razlozima zbog kojih rješenje nije izvršeno.

Članak 72.

(1) Poslodavac je obvezan izvijestiti inspekciju rada o smrtnoj, teškoj ili skupnoj (dva ili više zaposlenika) ozljedi odmah po nastanku događaja, a u daljnjem roku od 48 sati od nastanka događaja dostaviti inspekciji rada propisano pisano izvješće.

(2) Poslodavac je obvezan izvijestiti inspekciju rada o slučaju profesionalne bolesti odmah nakon što ga utvrdi nadležno tijelo.

(3) Ministar nadležan za rad propisat će sadržaj izvješća iz ovoga članka.

17. OBVEZE POSLODAVCA I NJEGOVIH OVLAŠTENIKA U PROVEDBI MJERA ZAŠTITE NA RADU

Članak 73.

Ukoliko poslodavac sam ne provodi mjere zaštite na radu, dužan je svojim ovlaštenicima dati ovlaštenja za poduzimanje mjera u okviru njihovog djelokruga, kojima se osigurava provedba ovoga Zakona i drugih propisa iz zaštite na radu, a naročito za to:

- da se na poslove ne rasporedi zaposlenik koji nije osposobljen za rad na siguran način,

- da se na poslove s posebnim uvjetima rada ne raspoređi zaposlenik za kojeg na propisani način nije utvrđeno da ispunjava tražene uvjete, odnosno da se zaposlenik koji tražene uvjete više ne ispunjava ne zadrži na poslovima s posebnim uvjetima za rad,
- da se malodobnicima, ženama i zaposlenicima sa smanjenom radnom sposobnošću ne dozvoli rad na poslovima koji bi mogli na njih štetno utjecati,
- da isključi iz uporabe strojeve i uređaje te osobna zaštitna sredstva koja nisu ispravna,
- da zaposlenici rade sukladno odredbama ovoga Zakona, propisa donesenih na temelju njega, drugih propisa zaštite na radu, uputa poslodavca, odnosno proizvođača strojeva i uređaja, osobnih zaštitnih sredstava i radnih tvari, te da koriste propisana osobna zaštitna sredstva,
- da zaposleniku zabrani rad ako ga obavlja suprotno odredbi iz prethodnog podstavka,
- da osigura potreban broj zaposlenika osposobljenih za evakuaciju i spašavanje kao i za pružanje prve pomoći te da im stavi na raspolaganje svu potrebnu opremu,
- da osigura da se za vrijeme rada ne piju alkoholna pića te uzimaju druga sredstva ovisnosti, odnosno da zabrani rad zaposlenicima koji su na radu pod utjecajem alkohola i drugih sredstava ovisnosti te da ih udalji s rada.

18. ISPRAVA I EVIDENCIJE

Članak 74.

(1) Poslodavac je dužan čuvati:

- tehničku dokumentaciju iz koje je vidljiva primjena osnovnih pravila zaštite na radu za objekt ili dio objekta koji koristi za radne i pomoćne prostorije tako dugo dok ih koristi,
- upute o načinu korištenja strojeva i uređaja s povećanim opasnostima dok te strojeve i uređaje koristi,
- planove uređenja privremenih radilišta dok ta radilišta koristi,
- isprave o obavljenim ispitivanjima iz članka 53. ovoga Zakona,
- dokaze o ispravnosti instalacija.

(2) Poslodavac je dužan voditi evidencije o:

- zaposlenicima osposobljenim za rad na siguran način,
- zaposlenicima raspoređenim na poslove s posebnim uvjetima rada,
- opasnim tvarima koje proizvodi, prerađuje ili koristi,
- ozljedama na radu, slučajevima profesionalnih bolesti i poremećajima u tehnološkom procesu koji su izazvali ili su mogli izazvati štetne posljedice po sigurnost i zdravlje zaposlenika.

Članak 75.

(1) Poslodavac je dužan voditi knjigu nadzora u koju upisuje svoje odluke:

- ovlaštenici poslodavca,
- stručnjak za zaštitu na radu iz članka 20. i 21. ovoga Zakona,
- ovlaštena fizička ili pravna osoba iz članka 91. i 92. ovoga Zakona,
- inspektor rada.

(2) Poslodavac je dužan podnijeti godišnje izvješće o ozljedama i slučajevima profesionalnih bolesti inspekciji rada, ako je takvih ozljeda odnosno slučajeva profesionalnih bolesti bilo.

(3) Ministar nadležan za rad propisuje način čuvanja isprava i vođenja evidencija iz prethodnog članka, sadržaj i način vođenja knjige nadzora kao i sadržaj godišnjeg izvješća o ozljedama na radu i slučajevima profesionalnih bolesti i rok do kojeg ga poslodavac treba podnijeti.

III. OBVEZE I PRAVA ZAPOSLENIKA

Članak 76.

- (1) Zaposlenik je dužan osposobiti se za rad na siguran način kada ga na osposobljavanje uputi poslodavac.
- (2) Prije rasporeda na poslove s posebnim uvjetima rada i tijekom obavljanja takvih poslova zaposlenik je dužan pristupiti pregledu na koji ga uputi poslodavac.
- (3) Prije rasporeda na poslove iz stavka 2. ovoga članka kao i tijekom obavljanja takvih poslova zaposlenik je dužan obavijestiti liječnika o bolesti ili drugoj okolnosti koja ga onemogućuje ili ometa u izvršenju obveza iz ugovora o radu ili koja ugrožava život i zdravlje drugih zaposlenika.

Članak 77.

- (1) Zaposlenik je dužan obavljati poslove dužnom pozornošću sukladno pravilima zaštite na radu propisanim odredbama ovoga Zakona, propisima donesenim na temelju njega, drugim propisima, uputama poslodavca, odnosno njegovih ovlaštenika i uputama proizvođača strojeva i uređaja, osobnih zaštitnih sredstava i radnih tvari.
- (2) Zaposlenik je dužan pri radu koristiti propisana osobna zaštitna sredstva.
- (3) Smatra se da zaposlenik radi dužnom pozornošću kada poslove obavlja po sljedećem postupku:
- prije početka rada pregleda mjesto rada te o eventualno uočenim nedostacima izvijesti poslodavca ili njegovog ovlaštenika,
 - posao obavlja sukladno pravilima struke, uputama proizvođača strojeva i uređaja, osobnih zaštitnih sredstava i radnih tvari te uputama poslodavca ili njegovog ovlaštenika,
 - pri radu koristi propisana osobna zaštitna sredstva i opremu,
 - prije napuštanja mjesta rada ostavi sredstva rada u takvom stanju da ne ugrožavaju druge zaposlenike i sredstva rada.

Članak 78.

- (1) Zaposlenik je dužan surađivati s poslodavcem ili njegovim ovlaštenikom te s povjerenikom zaduženim za

zaštitu na radu u rješavanju svih pitanja zaštite na radu.

(2) Zaposlenik je dužan odmah izvjestiti poslodavca ili njegovog ovlaštenika te svojeg povjerenika o svakoj činjenici za koju opravdano smatra da predstavlja neposrednu opasnost po sigurnost i zdravlje kao i o bilo kojem nedostatku u sustavu zaštite na radu.

Članak 79.

(1) Zaposlenik mora biti obaviješten o svim promjenama u radnom procesu koje utječu na njegovu sigurnost i zdravlje.

(2) Zaposlenik ima pravo odbiti rad ako mu neposredno prijete opasnost za život i zdravlje zbog toga što nisu primijenjena propisana pravila zaštite na radu.

(3) U slučaju iz prethodnog stavka zaposlenik je dužan obavijestiti poslodavca ili njegovog ovlaštenika te svojeg povjerenika za zaštitu na radu.

(4) U slučaju iz stavka 2. ovoga članka poslodavac ili njegov ovlaštenik, odnosno zaposlenik ili njegov povjerenik dužni su neodložno izvjestiti inspektora rada, koji je dužan u roku od 48 sati utvrditi činjenično stanje i osnovanost navoda zaposlenika.

(5) Prava zaposlenika glede primjene odredbe stavka 2. ovoga članka uređuju se Zakonom o radu.

IV. DJELATNOST U SVEZI SA ZAŠTITOM NA RADU

1. OBRAZOVANJE I OSPOSOBLJAVANJE IZ ZAŠTITE NA RADU

Članak 80.

(1) Programi osnovnog obrazovanja obuhvaćaju osnovne sadržaje zaštite na radu.

(2) Programi srednjoškolskog obrazovanja, programi prekvalifikacije, osposobljavanja i usavršavanja za obavljanje određenih poslova obuhvaćaju i posebne sadržaje o zaštiti na radu u opsegu koji odgovara potrebi struke za koju se provodi obrazovanje, prekvalifikacija, osposobljavanje ili usavršavanje.

(3) Programi višeg i visokog obrazovanja obuhvaćaju specifične sadržaje iz zaštite na radu u opsegu koji odgovara potrebi odgovarajućeg studija, usmjerenja, odnosno predmetnog područja.

(4) Najmanje sadržaje programa iz stavka 1. do 3. ovoga članka propisuje ministar prosvjete i športa u suradnji i na prijedlog ministra rada.

2. SLUŽBA MEDICINE RADA

Članak 81.

(1) Poslodavac je dužan osigurati zaposlenicima usluge službe medicine rada kako bi se osigurao zdravstveni nadzor primjeren opasnostima i štetnostima za zdravlje i sigurnost kojima su zaposlenici izloženi.

(2) Poslodavac može obavljanje poslova medicine rada ugovarati sa zdravstvenom ustanovom koja obavlja djelatnost medicine rada, odnosno sa specijalistom medicine rada u privatnoj praksi.

(3) Poslodavac je dužan djelatnicima službe medicine rada osigurati pristup u sve radne prostorije i prostore.

(4) Služba medicine rada dužna je surađivati s ostalim službama poslodavca.

(5) Djelatnici službe medicine rada imaju potpunu profesionalnu neovisnost u odnosu na poslodavca i njegove ovlaštenike te zaposlenike i njihove povjerenike.

Članak 82.

Zadaće službe medicine rada su osobito:

- utvrđivanje i procjena rizika od štetnosti za zdravlje na mjestu rada,
- praćenje činitelja u radnom okolišu i radnom procesu koji mogu ugroziti zdravlje zaposlenika, uključujući njihov smještaj i prehranu,
- savjetovanje poslodavca o planiranju i organizaciji rada, uključujući oblikovanje radnog mjesta, o izboru, održavanju i stanju strojeva i uređaja te o tvarima koje se koriste pri radu,
- sudjelovanje u izradi programa unapređivanja načina rada te u ispitivanju i procjeni nove opreme sa zdravstvenog stajališta,
- savjetovanje poslodavca o unapređivanju zaštite zdravlja, sigurnosti, higijene rada, ergonomiji te osobnim i skupnim zaštitnim sredstvima,
- praćenje zdravstvenog stanja zaposlenika u odnosu na rad, a posebno zaposlenika na poslovima s posebnim uvjetima rada, mladeži, žena i zaposlenika sa smanjenim radnim sposobnostima,
- trajno unapređivanje prilagođenosti rada zaposlenicima,
- sudjelovanje u mjerama stručne rehabilitacije,
- suradnja u obavještavanju, stručnom osposobljavanju i obrazovanju u oblasti medicine rada, higijene rada i ergonomije,
- sudjelovanje u analizi ozljeda na radu i profesionalnih bolesti,
- suradnja s tijelima nadzora glede provedbe zadaća iz prethodnih točaka.

Članak 83.

(1) Poslodavac i njegov ovlaštenik te zaposlenici i njihovi povjerenici dužni su izvijestiti službu medicine rada o svim čimbenicima na mjestu rada i u radnom okolišu za koje znaju ili pretpostavljaju da se mogu nepovoljno odraziti na zdravlje zaposlenika.

(2) Služba medicine rada mora biti obaviještena o učestalosti obolijevanja među zaposlenicima i izostancima s posla iz zdravstvenih razloga, kako bi bila u mogućnosti utvrditi vezu između uzroka bolesti ili odsutnosti s posla i štetnosti za zdravlje koje mogu biti prisutne na mjestu rada.

(3) Služba medicine rada mora izvijestiti tijela nadzora o svakom slučaju za koji se osnovano sumnja da se radi o profesionalnoj bolesti.

Članak 84.

Kada prema odredbama ovoga Zakona određene poslove mogu obavljati zaposlenici koji ispunjavaju

posebne uvjete glede zdravstvenog stanja, isprave kojima se dokazuje da te uvjete ispunjavaju, izdaju ovlaštene ustanove, odnosno specijalisti medicine rada u privatnoj praksi koji po propisima o zdravstvu obavljaju djelatnost medicine rada.

Članak 85.

Psihičke sposobnosti zaposlenika dokazuju se ispravom koju izdaje zdravstvena ustanova koja po propisima o zdravstvu obavlja djelatnost medicine rada, odnosno specijalist medicine rada u privatnoj praksi uz prethodnu konzultaciju psihologa.

Članak 86.

Nadležno tijelo određeno propisima o zdravstvu dužno je na prijedlog nadležnog tijela inspekcije rada odrediti da se izvrši nadzor nad stručnim radom djelatnika, odnosno zdravstvene ustanove koja je izdala ispravu o sposobnosti za obavljanje poslova s posebnim uvjetima rada glede zdravstvenog stanja, odnosno psihičkih sposobnosti.

3. USTANOVE I TRGOVAČKA DRUŠTVA ZA ZAŠTITU NA RADU

Članak 87.

Određene poslove u svezi s provedbom i unapređenjem zaštite na radu obavlja Zavod za zaštitu na radu pri Ministarstvu rada i socijalne skrbi te druge ustanove i trgovačka društva koja te poslove obavljaju kao sastavni dio svoje djelatnosti.

Članak 88.

U svrhu praćenja stanja i unapređenja zaštite na radu u sastavu Ministarstva rada i socijalne skrbi osniva se Zavod za zaštitu na radu.

Članak 89.

(1) Zadaće Zavoda za zaštitu na radu su naročito:

- stvaranje sustava za praćenje stanja zaštite na radu, a naročito glede broja i vrste ozljeda na radu i profesionalnih bolesti,
- istraživanje rizika glede ozljeda na radu i profesionalnih bolesti, utvrđivanje kriterija i postupaka u svezi s organizacijom rada prilagođenom zaposlenicima,
- davanje prijedloga Nacionalnom vijeću za zaštitu na radu glede unapređenja zaštite na radu,
- izrada stručnih podloga za ministra na područjima za koja je ovlašten, naročito pri izradi propisa i suradnji na europskoj razini,
- suradnja s međunarodnim i nacionalnim organizacijama i ustanovama za zaštitu na radu te praćenje stranih propisa s područja zaštite na radu,
- suradnja pri izradi hrvatskih normi iz zaštite na radu,
- izrada stručnih mišljenja s područja zaštite na radu za različite subjekte,

- izrada metoda ispitivanja te modela za rješavanje problema u svezi sa zaštitom na radu na temelju podataka dobivenih istraživanjima,
- izrada programa namijenjenih stručnjacima zaštite na radu, poslodavcima i njihovim ovlaštenicima te sudjelovanje u provjeri njihovog znanja,
- izrada stručnih podloga glede zaštite na radu za izradu nastavnih programa i planova za osposobljavanje, usavršavanje i školovanje te stalno osposobljavanje.

(2) Zavod za zaštitu na radu pruža stručnu pomoć udruženjima poslodavaca, sindikatima, ustanovama i trgovačkim društvima i fizičkim osobama ovlaštenima za obavljanje poslova zaštite na radu kao i tijelima uprave glede podataka iz svog djelokruga.

(3) U svrhu promicanja zaštite na radu zadaće Zavoda su naročito:

- vođenje stručne knjižnice i dokumentacijskog središta otvorenih za javnost,
- tiskanje letaka i drugih promidžbenih materijala, provedba akcija s pojedinih područja zaštite na radu,
- objavljivanje stručnih radova te održavanje savjetovanja i izložbi s područja zaštite na radu.

Članak 90.

Sredstva za financiranje rada Zavoda osiguravaju se iz državnog proračuna.

Članak 91.

(1) Ovlaštene ustanove i trgovačka društva registrirana za obavljanje poslova zaštite na radu mogu na zahtjev poslodavca izrađivati procjene opasnosti (članak 18.), obavljati osposobljavanje za rad na siguran način (članak 27.), ispitivanja strojeva i uređaja s povećanim opasnostima (članak 52.), i ispitivanja u radnom okolišu (članak 50.) te izdavati isprave o provedenim ispitivanjima (članak 53.).

(2) Pravne osobe iz prethodnog stavka mogu na temelju ovlaštenja nadležnog tijela inspekcije rada sudjelovati u postupku izdavanja građevinske dozvole (članak 94.) i radu povjerenstva za tehnički pregled izgrađenog objekta namijenjenog za rad (članak 95.).

(3) Pravne osobe iz stavka 1. mogu na zahtjev proizvođača, odnosno uvoznika obavljati provjeru strojeva i uređaja, osobnih zaštitnih sredstava i opreme te izdavati isprave da su ista proizvedena sukladno međunarodnim konvencijama, propisima zaštite na radu odnosno odgovarajućim standardima.

(4) Ministar nadležan za rad propisat će uvjete pod kojima pravne osobe registrirane za obavljanje poslova zaštite na radu mogu obavljati poslove navedene u stavku 1. ovoga članka. (stručna sprema zaposlenika, radno iskustvo, iskustvo na poslovima zaštite na radu, potrebna oprema)

Članak 92.

(1) Određene poslove zaštite na radu kod poslodavca mogu obavljati fizičke osobe, kao stručnjaci za zaštitu na radu.

(2) Ministar nadležan za rad propisati će za koje poslove i pod kojim uvjetima fizičke osobe mogu dobiti suglasnost za obavljanje poslova zaštite na radu.

V. IZGRADNJA OBJEKATA NAMIJENJENIH ZA RAD, PROIZVODNJA STROJEVA I UREĐAJA I OSOBNIH ZAŠTITNIH SREDSTAVA

1. PROJEKTIRANJE I IZGRADNJA OBJEKATA NAMIJENJENIH ZA RAD

Članak 93.

(1) Pri projektiranju objekata namijenjenih za rad projektant je obavezan u glavnom projektu primijeniti odgovarajuće propise zaštite na radu.

(2) Projektant je obavezan u posebnom dijelu glavnog projekta izraditi prikaz tehničkih rješenja za primjenu propisa zaštite na radu.

(3) Prikaz tehničkih rješenja sadrži naročito:

- opasnosti i štetnosti koje proizlaze iz procesa rada i način na koji se te opasnosti otklanjaju,
- primijenjene propise zaštite na radu koji se odnose na lokaciju objekta, odstranjivanje štetnih otpadaka, prometnice, radni prostor, pomoćne prostorije i drugo,
- predvidiv broj zaposlenika prema spolu,
- čimbenike ergonomske prilagodbe objekta za rad i mjesta za rad, ukoliko se predviđa rad invalida u tom objektu,
- radne postupke koji imaju utjecaja na stanje u radnom i životnom okolišu,
- popis opasnih radnih tvari štetnih po zdravlje koje se u procesu rada koriste, prerađuju ili nastaju te njihove karakteristike,
- popis propisa i naznaku odredaba o zaštiti na radu koje su primijenjene u tehničkoj dokumentaciji.

(4) Projektant nakon pregleda tehničke dokumentacije izjavom potvrđuje da su u glavnom projektu primijenjena tehnička rješenja za primjenu pravila zaštite na radu.

Članak 94.

(1) Inspekcija rada, odnosno njezin ovlaštenu stručni predstavnik nakon provedenog postupka, odnosno pregleda glavnog projekta, ako su u projektu primijenjeni propisi zaštite na radu izdaje suglasnost.

(2) Tijelo nadležno za izdavanje građevinske dozvole za objekt namijenjen za rad ne može istu izdati prije nego je u prethodnom postupku inspekcija rada odnosno njen ovlaštenu stručni predstavnik utvrdio da su u projektnoj dokumentaciji primijenjeni propisi zaštite na radu.

(3) Inspekcija rada, odnosno njen ovlaštenu stručni predstavnik prilikom pregleda dokumentacije dužni su posebnu pozornost obratiti na radne postupke i opasne radne tvari koje se koriste, prerađuju ili nastaju, a koje bi mogle štetno utjecati na stanje u radnom i životnom okolišu.

(4) Inspekcija rada može u određenim slučajevima ovlastiti stručnu ustanovu, odnosno trgovačko društvo da sudjeluje u postupku utvrđivanja da su u projektu primijenjeni propisi zaštite na radu.

Članak 95.

- (1) U povjerenstvu za tehnički pregled izgrađenog objekta namijenjenog za rad sudjeluje inspekcija rada, odnosno njen ovlaštenu stručni predstavnik.
- (2) Tijelo nadležno za izdavanje uporabne dozvole ne može izdati istu ukoliko nije u prethodnom postupku inspekcija rada, odnosno njen ovlaštenu predstavnik utvrdio da je objekt izgrađen u skladu s glavnim projektom i da su na istom primijenjeni propisi zaštite na radu naročito glede radnih postupaka i radnih tvari koji bi mogli štetno utjecati na stanje u radnom i životnom okolišu.
- (3) Inspekcija rada može u određenim slučajevima ovlastiti stručnu ustanovu, odnosno trgovačko društvo da sudjeluje u radu povjerenstva za tehnički pregled izgrađenog objekta.

Članak 96.

- (1) Ministar nadležan za rad propisati će vrstu objekata namijenjenih za rad za koje inspekcija rada sudjeluje u postupku utvrđivanja da li su u glavnom projektu primijenjeni propisi zaštite na radu i radu povjerenstva za tehnički pregled izgrađenog objekta.
- (2) Ministar nadležan za rad propisat će pod kojim uvjetima može inspekcija rada ovlastiti stručne ustanove, trgovačka društva, odnosno fizičke osobe da umjesto nje sudjeluju u postupku utvrđivanja da li su u glavnom projektu primijenjeni propisi zaštite na radu i u radu povjerenstva za tehnički pregled (članak 95.) te koje uvjete moraju ispunjavati stručne ustanove, trgovačka društva ili fizičke osobe za obavljanje poslova iz članka 94. i 95. ovoga Zakona.

5. PROJEKTIRANJE, PROIZVODNJA I UVOZ STROJEVA, UREĐAJA TE OSOBNIH ZAŠTITNIH SREDSTAVA I OPREME

Članak 97.

Projektant ili konstruktor strojeva i uređaja obvezan je prilikom projektiranja primijeniti propise zaštite na radu uz poštivanje odgovarajućih ergonomskih načela.

Članak 98.

- (1) Proizvođač strojeva i uređaja obvezan je ista izraditi u skladu s propisima zaštite na radu tako da se opasnosti i štetnosti koje postoje pri njegovom korištenju otklone ili smanje na najmanju moguću mjeru.
- (2) Proizvođač je dužan pribaviti ispravu od ovlaštene ustanove, odnosno trgovačkog društva kojom se potvrđuje da je stroj ili uređaj proizveden u skladu s propisima zaštite na radu, ako zakonom nije utvrđeno da se stroj ili uređaj za rad može staviti u uporabu samo na temelju odobrenja nadležnog tijela ili na temelju druge isprave.

Članak 99.

- (1) Proizvođač strojeva i uređaja s povećanim opasnostima dužan je osim obveza iz prethodnog članka izdati i tehničke upute i upute za uporabu u skladu s odredbama zakona.
- (2) Uvoznik, odnosno trgovačko društvo koje stavlja u promet uvozne strojeve i uređaje s povećanim opasnostima dužno je osigurati upute iz stavka 1. ovoga članka na hrvatskom jeziku te od ovlaštene ustanove ili trgovačkog društva pribaviti ispravu da je stroj, odnosno uređaj proizveden u skladu s međunarodnim konvencijama, stranim propisima, odnosno normama iz područja zaštite na radu.
- (3) Isprave izdane u inozemstvu priznat će se pod uvjetima utvrđenim zakonom.

(4) Ministar nadležan za rad propisat će način provjere strojeva i uređaja te izdavanja isprava glede primjene propisa zaštite na radu.

Članak 100.

(1) Proizvođač osobnih zaštitnih sredstava i opreme dužan je prilikom proizvodnje primijeniti propise zaštite na radu uz poštivanje odgovarajućih ergonomske načela.

(2) Proizvođač osobnih zaštitnih sredstava i opreme dužan je od ovlaštene ustanove, odnosno trgovačkog društva pribaviti ispravu da je osobno zaštitno sredstvo, odnosno oprema izrađena u skladu s propisima zaštite na radu, ako zakonom nije utvrđeno da se isto može staviti u uporabu samo na temelju odobrenja nadležnog tijela ili na temelju druge isprave.

(3) Ministar nadležan za rad propisat će način provjere novoizrađenih osobnih zaštitnih sredstava i opreme i izdavanja isprave glede primjene propisa zaštite na radu.

Članak 101.

(1) Proizvođač osobnoga zaštitnog sredstva i opreme dužan je uz osobno zaštitno sredstvo i opremu izdati tehničke upute i upute za uporabu u skladu sa zakonom.

(2) Uvoznik, odnosno trgovačko društvo koje stavlja u promet osobno zaštitno sredstvo i opremu dužno je osigurati upute iz stavka 1. ovoga članka na hrvatskom jeziku te od ovlaštene ustanove, odnosno trgovačkog društva pribaviti ispravu da je osobno zaštitno sredstvo, odnosno oprema proizvedeno u skladu s međunarodnim konvencijama, propisima o zaštiti na radu, odnosno odgovarajućim normama.

(3) Isprave izdane u inozemstvu priznat će se pod uvjetima utvrđenim zakonom.

VI. NADZOR

Članak 102.

Nadzor nad provedbom odredaba ovoga Zakona, propisa donesenih na temelju njega i pravila zaštite na radu obavljaju tijela uprave nadležna za poslove inspekcije rada, ako zakonom nije određeno da provedbu tih propisa u određenim djelatnostima nadziru druga tijela.

VII. KAZNENE ODREDBE

Članak 103.

(1) Novčanom kaznom od 20.000 do 90.000 kuna kaznit će se za gospodarski prijestup trgovačko društvo:

- ako izradi projektnu dokumentaciju za objekte namijenjene za rad bez da primijeni odgovarajuće propise zaštite na radu (članak 93. stavak 1.),

- ako u posebnom dijelu projektne dokumentacije ne izradi prikaz tehničkih rješenja za primjenu propisa zaštite na radu ili ako ga ne izradi na propisani način (članak 93. stavak 2. i 3.),

- ako prilikom projektiranja strojeva i uređaja ne primijeni propis zaštite na radu uz poštivanje ergonomske načela (članak 97.),

- ako prilikom projektiranja osobnih zaštitnih sredstava i opreme ne primijeni propise zaštite na radu uz poštivanje ergonomskih načela (članak 100. stavak 1.)

(2) Za gospodarski prijestup iz stavka 1. ovoga članka kaznit će se novčanom kaznom od 5.000 do 15.000 kuna i odgovorna osoba pravne osobe.

Članak 104.

(1) Novčanom kaznom od 20.000 do 90.000 kuna kaznit će se za gospodarski prijestup proizvođač:

- ako stroj ili uređaj ne izradi u skladu s propisima zaštite na radu (članak 98. stavak 1.),
- ako ne pribavi ispravu kojom se potvrđuje da je stroj ili uređaj proizveden u skladu s propisima zaštite na radu (članak 98. stavak 2.),
- ako uz stroj ili uređaj s povećanim opasnostima ne izda tehničke upute i upute za uporabu (članak 99. stavak 1.),
- ako prilikom proizvodnje osobnih zaštitnih sredstava i opreme ne primijeni propise zaštite na radu (članak 100. stavak 1.),
- ako uz osobno zaštitno sredstvo i opremu ne izda tehničke upute i upute za uporabu (članak 101. stavak 1.).

(2) Za gospodarski prijestup iz stavka 1. ovoga članka kaznit će se novčanom kaznom od 5.000 do 15.000 kuna i odgovorna osoba pravne osobe.

Članak 105.

(1) Novčanom kaznom od 20.000 do 90.000 kuna kaznit će se za gospodarski prijestup uvoznik odnosno trgovačko društvo koje stavlja u promet:

- ako ne osigura upute na hrvatskom jeziku ili ako ne pribavi ispravu da je stroj ili uređaj s povećanim opasnostima proizveden sukladno međunarodnim konvencijama, propisima zaštite na radu odnosno odgovarajućim standardima (članak 99. stavak 2.),
- ako za osobno zaštitno sredstvo i opremu ne osigura upute iz članka 101. stavka 1. ovoga Zakona na hrvatskom jeziku, odnosno ne pribavi ispravu da je osobno zaštitno sredstvo, odnosno oprema proizvedena sukladno međunarodnim konvencijama, propisima o zaštiti na radu, odnosno odgovarajućim standardima (članak 101. stavak 2.).

(2) Za gospodarski prijestup iz stavka 1. ovoga članka kaznit će se novčanom kaznom od 5.000 do 15.000 kuna i odgovorna osoba pravne osobe.

Članak 106.

(1) Novčanom kaznom od 20.000 do 90.000 kuna kaznit će se za gospodarski prijestup:

- ustanova, odnosno trgovačko društvo za zaštitu na radu ako obavlja poslove zaštite na radu na temelju ovlaštenja suprotno odredbama ovoga Zakona i propisa donesenih na temelju njega (članak 91. stavak 4.).

(2) Za prijestupe iz stavka 1. ovoga članka počinjene drugi put kaznit će se ustanova, odnosno trgovačko

društvo za zaštitu na radu i zabranom obavljanja djelatnosti u trajanju do 6 mjeseci, a za navedene prijestupe počinjene treći put kaznit će se pored novčane kazne i trajnim oduzimanjem ovlaštenja za obavljanje djelatnosti iz područja zaštite na radu.

(3) Za gospodarski prijestup iz stavka 1. ovoga članka kaznit će se novčanom kaznom od 5.000 do 15.000 kuna odgovorna osoba pravne osobe.

Članak 107.

(1) Novčanom kaznom od 20.000 do 90.000 kuna kaznit će se za gospodarski prijestup:

- ustanova, odnosno trgovačko društvo koje obavlja poslove zaštite na radu bez propisanog ovlaštenja, odnosno ustanova, odnosno trgovačko društvo koje obavlja poslove zaštite na radu, a ne ispunjava propisane uvjete (članak 91. stavak 4.).

(2) Za prijestupe iz stavka 1. ovoga članka ustanova, odnosno trgovačko društvo iz točke 1. kaznit će se i trajnim oduzimanjem ovlaštenja za obavljanje djelatnosti.

(3) Za gospodarski prijestup iz stavka 1. ovoga članka kaznit će se novčanom kaznom od 5.000 do 15.000 kuna odgovorna osoba pravne osobe.

Članak 108.

(1) Novčanom kaznom od 10.000 do 40.000 kuna kaznit će se za prekršaj poslodavac:

- ako od zaposlenika zahtijeva sudjelovanje u troškovima provođenja zaštite na radu (članak 16.),

- ako ne izradi pisanu procjenu opasnosti i štetnosti i ako je ne dostavi na potvrdu inspekciji rada (članak 18. stavak 1.),

- ako u pisanom obliku ne utvrdi organizaciju provedbe zaštite na radu (članak 18. stavak 2.),

- ako ne izradi pisane upute za provedbu procesa rada sukladno pravilima zaštite na radu i ako ih ne istakne na vidljivo mjesto radi korištenja (članak 18. stavak 5. i 6.),

- ako on ili njegov ovlaštenik nisu osposobljeni za obavljanje poslova zaštite na radu (članak 19. stavak 2.),

- ako ne zaposli potreban broj stručnjaka za zaštitu na radu (članak 20. stavak 1.),

- ako ne ustroji službu zaštite na radu sukladno broju zaposlenika te stupnju opasnosti i štetnosti (članak 21. stavak 1.),

- ako ne osigura potrebne uvjete za rad stručnjaka za zaštitu na radu ili službe zaštite na radu (članak 22. stavak 1.),

- ako dovodi u nepovoljniji položaj stručnjaka za zaštitu na radu dok postupaju sukladno propisima zaštite na radu (članak 22. stavak 2.),

- ako ne osigura osposobljavanje iz članka 26. ovoga Zakona,

- ako dozvoli samostalno obavljanje poslova zaposleniku koji prethodno nije osposobljen za rad na siguran način, a priroda posla je takva da postoje opasnosti i štetnosti po život i zdravlje zaposlenika (članak 27.

stavak 1.),

- ako ne provede osposobljavanje zaposlenika za rad na siguran način u slučajevima utvrđenim člankom 28. stavkom 1. ovoga Zakona,
- ako ne osigura osposobljavanje za povjerenike zaposlenika za zaštitu na radu (članak 30.),
- ako zaposlenicima ne daje odgovarajuće obavijesti i pisane upute (članak 31. stavak 1.),
- ako ne postavi znakove sigurnosti i znakove općih obavijesti sukladno propisima (članak 32. stavak 1.),
- ako u propisanim rokovima ne izvjesti povjerenike zaposlenika i zaposleničko vijeće o mjerama koje će poduzeti radi unapređivanja sigurnosti i zaštite zdravlja (članak 33. stavak 1.),
- ako rasporedi zaposlenika na poslove s posebnim uvjetima rada, ako prethodno na propisani način nije utvrđeno da zaposlenik ispunjava potrebne uvjete (članak 34. stavak 2.),
- ako dozvoli rad na poslovima s posebnim uvjetima rada zaposleniku koji više ne ispunjava uvjete za obavljanje tih poslova ili ukoliko je protekao rok u kojem je zaposlenik morao biti upućen na ponovni pregled (članak 36. stavak 2.).

(2) Za prekršaj iz stavka 1. ovoga članka kaznit će se novčanom kaznom od 5.000 do 15.000 kuna odgovorna osoba pravne osobe.

(3) U slučaju ponavljanja prekršaja kaznit će se poslodavac i odgovorna osoba pravne osobe novčanom kaznom u dvostrukom iznosu.

Članak 109.

(1) Novčanom kaznom od 10.000 do 40.000 kuna kaznit će se za prekršaj poslodavac:

- ako dozvoli da žena obavlja radove pod zemljom i pod vodom ili da obavlja osobito teške poslove (članak 38.),
- ako dozvoli da žena za vrijeme trudnoće obavlja poslove iz članka 39. stavka 1. ili da žena za vrijeme dojenja djeteta obavlja poslove iz članka 39. stavka 2. ovoga Zakona,
- ako malodobniku dozvoli obavljanje poslova s posebnim uvjetima rada, rad noću ili prekovremeni rad osim u slučajevima utvrđenim Zakonom o radu (članak 40.),
- ako zaposleniku s umanjnim radnim sposobnostima dozvoli da obavlja poslove na kojima postoji opasnost od daljnjeg umanjenja njegove radne sposobnosti (članak 41.),
- ako obavlja rad u objektima u kojima postoji opasnost po sigurnost i zdravlje zaposlenika (članak 42. stavak 2.),
- ako zaposlenicima ne osigura odgovarajuća osobna zaštitna sredstva i ako ne osigura da ih zaposlenici koriste pri radu (članak 43. stavak 1.),
- ako ne osigura da strojevi i uređaji i osobna zaštitna sredstva koja se koriste budu u ispravnom stanju (članak 43. stavak 2. do 4.),

- ako ne razradi tehnologiju rada tako da radni postupci štetno ne utječu na sigurnost i zdravlje zaposlenika (članak 44. stavak 1. i 2.),
- ako pri radu s opasnim radnim tvarima ne primijeni pravila zaštite na radu i ako ne osigura da su u svakom trenutku označene na propisani način (članak 45. stavak 2.),
- ako ne poduzeme propisane mjere nakon što se mjerenjem utvrdi da je koncentracija po zdravlje štetnih tvari veća od maksimalno dopustive (članak 48. stavak 2.),
- ako na privremenom radilištu ne osigura da se radovi obavljaju sukladno pravilima zaštite na radu (članak 55. stavak 1.),
- ako prije početka radova na privremenom radilištu ne dostavi tijelu inspekcije rada obavijest sa svim propisanim podacima i plan uređenja radilišta te ako ne izradi plan uređenja radilišta u skladu s propisima (članak 56. stavak 1. i 2.),
- ako na zajedničkom privremenom radilištu ne osigura primjenu pravila zaštite na radu radi zaštite svojih zaposlenika i zaposlenika drugih poslodavaca (članak 57. stavak 1. i 2.),
- ako ugovorom ne utvrdi način ostvarivanja zaštite na zajedničkom radilištu i ako ne vodi dnevnu evidenciju poslodavaca izvoditelja i njihovih zaposlenika (članak 57. stavak 3. do 5.),
- ako ne čuva na radilištu svu dokumentaciju propisanu člankom 58. ovoga Zakona,
- ako privremeno ne udalji s mjesta rada zaposlenika koji je pod utjecajem alkohola ili drugih sredstava ovisnosti (članak 65.),
- ako tijelima inspekcije rada ne daje obavještenja i podatke ili im onemogućuje obavljanje nadzora (članak 71. stavak 1. i 2.),
- ako odmah ne izvjesti tijelo inspekcije rada o smrtnoj, skupnoj ili teškoj ozljedi zaposlenika ili ako u propisanom roku ne dostavi pismeno izvješće o ozljedi (članak 72. stavak 1.).

(2) Za prekršaj iz stavka 1. ovoga članka kaznit će se novčanom kaznom od 5.000 do 15.000 kuna odgovorna osoba pravne osobe.

(3) U slučaju ponavljanja prekršaja kaznit će se poslodavac i odgovorna osoba pravne osobe novčanom kaznom u dvostrukom iznosu.

Članak 110.

(1) Novčanom kaznom od 10.000 do 20.000 kuna kaznit će se za prekršaj poslodavac:

- ako za opasne radne tvari ne osigura da su propisano pakirane i označene, da su dani podaci o pravilima zaštite na radu pri njihovom korištenju i da je osigurana primjena pravila zaštite na radu pri njihovom skladištenju (članak 49. stavak 1. do 3.),
- ako ne obavlja ispitivanja u radnom okolišu ili ako ih ne obavi na propisani način ili u propisanim rokovima (članak 50.),
- ako ne obavlja redovito preglede svih strojeva i uređaja i osobnih zaštitnih sredstava koja koristi (članak 51.),

- ako ne obavlja ispitivanje strojeva i uređaja s povećanim opasnostima ili ako ih ne obavi na propisani način ili u propisanim rokovima (članak 52.),
- ako ne organizira i ne osigura evakuaciju i spašavanje zaposlenika za slučaj iznenadnog događaja, ako ne odredi osobe za provedbu i ako ne osigura potrebnu opremu (članak 60.),
- ako ne utvrdi plan evakuacije i spašavanja zaposlenika i ako ne provede praktičnu vježbu u propisanom roku (članak 61. stavak 1. i 2.),
- ako na propisani način ne organizira i ne osigura pružanje prve pomoći i medicinske pomoći (članak 62.),
- ako na propisani način ne osigura zabranu pušenja i ako ne utvrdi i ne označi u kojim je prostorijama i prostorima pušenje iznimno dozvoljeno (članak 63.),
- ako ne spriječi uzimanje alkoholnih pića i drugih sredstava ovisnosti tijekom rada i njihovo unošenje u radne prostorije i prostore (članak 64.).

(2) Za prekršaj iz stavka 1. ovoga članka kaznit će se novčanom kaznom od 3.000 do 10.000 kuna odgovorna osoba pravne osobe.

(3) U slučaju ponavljanja prekršaja kaznit će se poslodavac te odgovorna osoba pravne osobe u dvostrukom iznosu.

Članak 111.

(1) Novčanom kaznom od 10.000 do 20.000 kuna kaznit će se za prekršaj poslodavac:

- ako ne osigura osnivanje odbora za zaštitu na radu (članak 66.) ili ne osigura sjednice odbora u propisanom roku (članak 68.),
- ako povjerenika zaposlenika za zaštitu na radu dovodi u nepovoljniji položaj zbog obavljanja njegovih dužnosti (članak 70.),
- ako u propisanom roku ne izvijesti tijelo inspekcije rada o izvršenju rješenja ili o razlozima zbog kojih rješenje nije izvršeno (članak 71. stavak 4.),
- ako ne izvijesti tijelo inspekcije rada o slučaju profesionalne bolesti odmah nakon što ga utvrdi nadležni organ (članak 72. stavak 2.),
- ako ne čuva propisanu dokumentaciju ili ne vodi propisane evidencije (članak 74. stavak 1. i 2.),
- ako ne vodi knjigu nadzora ili ako ne podnese izvješće o ozljedama na radu i slučajevima profesionalnih bolesti, ako je istih bilo (članak 75. stavak 1. i 2.),
- ako u slučaju iz članka 79. stavka 4. ovoga Zakona ne izvijesti inspekciju rada ili ne osigura zaposleniku prava na temelju odredaba Zakona o radu.

(2) Za prekršaj iz stavka 1. ovoga članka kaznit će se novčanom kaznom od 3.000 do 10.000 kuna odgovorna osoba pravne osobe.

Članak 112.

Novčanom kaznom od 100 do 300 kuna kaznit će se za prekršaj na licu mjesta zaposlenik:

- ako puši u prostorijama i prostorima u kojima je pušenje zabranjeno (članak 63. stavak 2. i 3.),
- ako unosi i uživa alkohol za vrijeme rada ili ako obavlja rad dok je pod utjecajem alkohola i drugih sredstava ovisnosti (članak 64.),
- ako ne omogući da se utvrdi da li je pod utjecajem alkohola (članak 65. stavak 2.),
- ako ne obavlja poslove dužnom pozornošću sukladno pravilima zaštite na radu (članak 77. stavak 1.),
- ako pri radu ne koristi propisana osobna zaštitna sredstva (članak 77. stavak 2.),
- ako odmah ne izvijesti poslodavca ili njegovog ovlaštenika o neposrednoj opasnosti po sigurnost i zdravlje (članak 78. stavak 2.),
- ako ne obavijesti poslodavca ili njegovog ovlaštenika da odbija rad jer mu neposredno prijete opasnost za život ili zdravlje, zbog toga što nisu primijenjena propisana pravila zaštite na radu (članak 79. stavak 3.).

VIII. PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 113.

(1) Ako ovaj Zakon ovlašćuje ministra za donošenje propisa za provedbu ovoga Zakona, ministar će donijeti te propise u roku od godine dana od dana njegova stupanja na snagu.

(2) Do stupanja na snagu propisa iz članka 1. ovoga članka primjenjivat će se provedbeni propisi doneseni na temelju Zakona o zaštiti na radu ("Narodne novine", br. 19/83., 17/86., 46/92., 26/93. i 29/94.) koji nisu u suprotnosti s odredbama ovoga Zakona.

Članak 114.

(1) Odredbe propisa koji su doneseni na temelju članka 52. Osnovnog zakona o zaštiti na radu ("Narodne novine", br. 52/71. i 52/73.) i odredbe propisa koji su navedeni u članku 125. toga Zakona, a koje su do dana stupanja na snagu Zakona o zaštiti na radu ("Narodne novine", br. 54/74.) bile na snazi, primjenjivat će se kao pravna pravila, ukoliko nisu u suprotnosti sa zakonima Republike Hrvatske i propisima donesenima na temelju zakona.

(2) Pravna pravila primjenjivat će se do stupanja na snagu provedbenih propisa koje će na temelju ovlasti iz ovoga Zakona donijeti ministar u roku iz članka 113. stavka 1. ovoga Zakona.

Članak 115.

(1) Ministar rada dužan je propisati način izrade i sadržaj procjene opasnosti iz članka 18. ovoga Zakona u roku od tri mjeseca od stupanja na snagu ovoga Zakona.

(2) Poslodavci koji ispunjavaju uvjete za procjenu opasnosti i koji te procjene imaju izrađene prema odredbama Zakona o zaštiti na radu ("Narodne novine", br. 19/83., 17/86., 46/92., 26/93. i 29/94.) mogu ih, uz podloge na temelju kojih su izrađene, podnijeti na odobrenje inspekciji rada odmah po stupanju na snagu propisa iz stavka 1. ovoga članka, ako su u procjenama i njihovima podlogama sadržani svi propisani podaci.

(3) Poslodavci koji nemaju izrađenu procjenu opasnosti dužni su je izraditi i uz podloge na kojoj je izrađena

podnijeti na potvrdu inspekciji rada u roku od tri mjeseca od stupanja na snagu propisa iz stavka 1. ovoga članka.

Članak 116.

(1) Poslodavci su dužni svoje opće akte uskladiti s odredbama ovoga Zakona i potvrđenom procjenom opasnosti u roku od tri mjeseca od dana potvrde procjene, a najkasnije u roku od godinu dana od stupanja na snagu ovoga Zakona.

(2) Neovisno od odredbe iz prethodnog stavka poslodavci su dužni odredbe članka 20. i 21. ovoga Zakona početi primjenjivati najkasnije u roku od godine dana od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.

Članak 117.

Postupci započeti prije stupanja na snagu ovoga Zakona dovršiti će se po odredbama propisa po kojima su započeti.

Članak 118.

Vlada Republike Hrvatske osnovat će Nacionalno vijeće za zaštitu na radu iz članka 3. stavka 2. ovoga Zakona u roku od šest mjeseci od stupanja na snagu ovoga Zakona.

Članak 119.

Do donošenja propisa iz članka 116. stavak 2. ovoga Zakona, smatrat će se da ustanove, odnosno trgovačka društva koja obavljaju poslove zaštite na radu ispunjavaju propisane uvjete za rad, ako su prije stupanja na snagu ovoga Zakona imala rješenje ovlaštenog tijela državne uprave o ispunjavanju tih uvjeta.

Članak 120.

Na dan stupanja na snagu ovoga Zakona prestaje važiti Zakon o zaštiti na radu ("Narodne novine", br. 19/83., 17/86., 46/92., 26/93. i 29/94.).

Članak 121.

Ovaj Zakon stupa na snagu osmoga dana od dana objave u "Narodnim novinama" a primjenjuje se od 1. siječnja 1997.

Klasa: 115-02/96-01/01

Zagreb, 28. lipnja 1996.

ZASTUPNIČKI DOM SABORA
REPUBLIKE HRVATSKE

Predsjednik
Zastupničkog doma Sabora
akademik Vlatko Pavletić, v. r.